

СМЕРТЬ ЯК ЗВИЧКА

У творі Михайла Коцюбинського «Intermezzo» є рядки про те, як герой звістку про повішених заїв стиглою сливою, відчуваючи не гіркоту, а приємний смак у роті. Неможливість відчувати хоч щось інше, бо жах висмоктав з нього всю кров, передається такою деталлю, яку люблять пхати в усі тестові завдання, присвячені творчості одного із найяскравіших представників літературного імпресіонізму, знецінюючи і його талант, і тексти. Погодьтеся, питання «Що зробив ліричний герой, коли дізнався про повішених?» і варіанти відповідей типу: А) заплакав, Б) засміявся, В) з'їв сливу, Г) випив кави, – не роблять нам честі, навіть коли ми знаємо правильну відповідь. Бо ж питання не у тому, як ми відповідаємо, а у тому, як формулюємо питання. І так, ми вже давно заїдаємо звістки про смерть чи то канапками, чи стиглими сливами, не забуваючи при цьому відзвітуватися у своїх соцмережах про сей факт трапези.

Але це не найгірше у війні. Найгірше, мабуть, те, що ми перестали з повагою ставитися до чужої смерті, використовуючи її як привід продемонструвати власні глибокосхвильованість та псевдобіль. І ми вже не заїдаємо звістки про смерть, смакуючи наїдками, ми смакуємо саму смерть невідомих нам людей, і як правило, нам начхати, що з цього приводу думають родичі чи близькі померлих. Вони взагалі, певно, на думку смакувальників смерті, мали би радіти, що ми переймаємося цими смертями і виставляємо їхні фото у себе в соцмережах з ридаючими жовтими личками, розбитими сердечками та істеричними зойками про те, як жити далі, про невимовну глибину нашого болю і ще щось подібне. Посипаємо голову розбитими сердечками і йдемо далі жити своє життя. Мовчу вже про те, що є якась така дика і дивна вибіркковість у тому, чії фото виставляти і ридати над ними, а про кого можна забути або вдати, що не побачили і не почули інших смертей.

Нагадаю вам 14 липня 2022 року і ракетний удар по центру Вінниці, який забрав життя 29-ти людей. Найбільше спільнота соцмереж ридала над загибеллю 4-річної Лізи. Про неї писали вірші, її малювали, брали зі сторінки її мами їхні фото, де дівчинку розфарбовували у чорно-біле. Поки тривав цей психоз страждань і плачів, її мама боролася зі смертю. Перемогла. Пробує жити. Але ж як то так? Іноді у своєму інстаграмі вона виставляє скріни з хейтом, який їй прилітає. І його багато. І частина, вочевидь, від тих, хто ще нещодавно ридав у соцмережах і питав, як з цим всім жити, обіцяючи не пробачити. Не пробачили, спроби почати жити хоч якось. Іноді мама Лізи виставляє фото свого пошрамованого тіла. Чи багато хто бачить у них біль не лише тіла, але й душі? Та ні, більше крику чути про оголену натуру і заклики посоромитися, бо... Бо що?.. Вона не так проживає свої біль і втрату, як нам би цього хотілося?

Але що ходити у рік 2022, якщо у нас є вересень 2024 і трагедія у Львові і вже вкотре вибіркковість у тому, кого ми публічно оплакуємо, а кого не дуже. І знову наше нехтування повагою до приватності, чужого болю, чужої смерті.

Ви дійсно співчуваєте? Помоліться за душі загиблих, помоліться за тих, хто житиме з цим болем тепер до кінця життя, підтримайте тих, хто з вами поряд і проживає непоправні втрати. Але майте повагу до смерті. І ця повага не в криках, а в мовчанні, і у вмінні не висловлювати своїх міркувань щодо того, чи правильно чи неправильно проживають втрату ті, хто втратили найдорожче, бо що ми знаємо насправді про їхній біль?

Повірте, відмазка, що про це має дізнатися весь світ, – просто відмазка. Бо світ не читає наших кириличних фейсбуків, світ вірить офіційним заявам та офіційним новинам, а не напівкольоровим фоточкам, створеним почасти штучним інтелектом, з нашої соцмережевої сторінки.

Давайте вчитися взаємоповаги і взаємопідтримки справжньої, яка вимірюється не кількістю жовтих засмучених личок, а готовністю справді підтримати і допомогти тим, хто поряд.

Іноді думаю, що не знаю, хто насправді помирає: чи ті хто не прокидається з ранку після ворожих обстрілів, чи ті, кому доводиться з цим жити, бо якщо вони і пробують далі якось втальювати своє життя, ми робимо усе, аби цього не сталося. То давайте все ж таки згадаємо про важливість людини, її життя і смерті (війна намагається змусити нас забути про це, але ж

ми не забудемо, правда?), і приймемо те, що людям треба оплакувати втрати без прицілів наших соцмереж і коментарів, якими би добрими та співчутливими вони не були, без наших трансляцій та стрімів з похорон, зрозуміємо, що жити після втрат вони будуть так, як вважатимуть за потрібне і як зможуть без наших порад і рецептів, зрештою, просто поважатимемо людське право на життя та смерть.

Опубліковано 07.09.2024